

**ПРОГРАМА ЗА ПРЕВЕНЦИЯ НА НАСИЛИЕТО
ВЪРХУ И МЕЖДУ УЧЕНИЦИТЕ НА 7.СУ ”СВ.СЕДМОЧИСЛЕНИЦИ”
ЗА УЧЕБНАТА 2021/2022 ГОДИНА
ПРИЕТА НА ПС С ПРОТОКОЛ № 01/06.10.2021г.**

Настоящата програма за превенция на насилието в 7.СУ „Св. Седмочисленици“ за учебната 2021 - 2022г. е създадена в един труден и непредвидим в своето развитие период, както за България, така и за Европа и света, провокиран от световната пандемия COVID –19. Вече втора година човечеството полага неимоверни усилия, за да противодейства на непознатия и бързо разпространяващ се вирус обхванал целия свят, заразявайки милиони и отнемайки живота на милиони хора по целия свят.

Определено човечеството не бе подготвено за сполетялата го пандемия, която доведе до световен срив във всички социално-икономически сфери, както и до драстични мерки за опазване живота на хората, като наложената социална изолация, спиране или разстройване дейността на важни за икономиката и социалния живот предприятия, културни институции, социални дейности в цяла Европа, в това число и България.

В началото на новата учебна 2021/2022г., важно значение за родителите и специалистите в образователната система са мненията и заключенията на наши и чужди експерти, както и предупрежденията на ООН- за глобална криза с психичното здраве на хората, като особено тревожна е констатацията за въздействието на пандемията върху децата. Експерти – психолози у нас и в Европа отбелязват повишена тревожност сред децата, загуба на мотивация и страх от връщане в училище след локдаун, констатират „международна епидемия“ от детски стрес.

Подготовката за новата учебна 2021/2022г. в България, в условията на пандемията COVID – 19 е истинско предизвикателство за всички образователни институции, в които учебните занятия стартират в присъствена форма. Поставайки грижата за живота и здравето на децата и всички участници в училищната общност на първо място, училищните ръководства са принудени да променят традиционната училищна среда, създавайки нова организация на учебно-възпитателния процес, съответно и нови правила за работа и взаимодействие на всички участници в образователния процес в училище.

Това, което притеснява най-вече ръководството и педагогическата колегия на 7. СУ “Св. Седмочисленици“ е как и по какъв начин пандемията се е отразила и продължава да се отразява на психичното здраве на децата, чиито живот вече две години преминава в условията на нови и строги мерки и правила в училище, с цел опазване здравето и живота на всички в училищната общност. За съжаление поведенческите и емоционалните реакции на децата, вследствие настъпилите драстичните промени в начина им на живот в училищната среда, трудно могат да бъдат предвидени.

Настоящата програма, разработена в условията на пандемията COVID –19, има за цел да оказва подкрепа и да съдейства на Ръководството, на учителите и родителите да обединят усилията си и да действат съвместно в създаването на възможните благоприятни условия в училище за опазване живота и здравето на всички участници в учебния процес, както и предотвратяване на конфликтни ситуации, които биха провокирали прояви на агресия и тормоз върху и между учениците на територията на училището и извън нея.

Благоприятно влияние и съдействие върху изготвянето на програмата оказва участието на 7. СУ “Св. Седмочисленици“ вече две години, в международната програма „Стъпки заедно“, въведена в България по инициатива на УНИЦЕФ и МОН. Програмата има за цел, чрез експерименталното ѝ прилагане в пет училища от различни райони в страната, да се разработи механизъм за социално и емоционално учене в клас, механизъм за създаване на сигурна училищна среда, с цел превенция на насилието и тормоза сред учениците в училище.

Политиките и дейностите, заложи в настоящата програма са основани на изводите от аналитични доклади от направените проучвания на насилието и тормоза върху и сред учениците от 7.СУ ”Св. Седмочисленици” от училищните психолози, както и от експертите на УНИЦЕФ. Взети под внимание са и резултатите от проведените от работната група на УНИЦЕФ - Фокус групи с учителите, родителите и учениците от всички образователни етапи. Програмата е част от управленческата стратегия за развитието на училището, която обхваща и периода от уч.2021/2022г. до учебната 2024/2025г.

I. Приоритети

1. Обединяване усилията на всички участници в училищната общност, както и специализираните органи по защита правата и здравето на детето, за създаване на сигурна училищна среда, в която живота и здравето на децата са максимално защитени в условията на пандемията COVID – 19;

2. Обединяване усилията на всички участници в училищната общност, както и специализирани органи по защита правата на детето в противодействие на асоциалното поведение и проявите на тормоз върху и между учениците;

3. Ясно определяне и разграничаване на отговорностите и задълженията на всички участници в училищната общност, както в дейностите по превенция, така и в дейностите при интервенция в ситуации на проявление на различните форми на тормоз върху и между учениците на ниво клас, на ниво училище, както и проучване на сигналите за прояви на тормоз върху и от ученици на 7. СУ “Св. Седмочисленици“ на територията на училището и извън нея;

4. Утвърждаване на екипния принцип при строго определени правомощия на всички участници, имащи ангажименти в реализацията на настоящата програма на ниво училище, както и съблюдаване на задълженията на училището в съответствие с междуинституционалния план за превенция на насилието в училищата и повишаване сигурността в образователните институции.

5. Подготовка на учителите за идентифициране на белезите за насилие над децата, запознаването им с правата на органите за закрила на децата, формиране на уменията им да оценяват риска от насилие в семейството или от други физически лица, както и подготовката им за активно участие в превенцията на насилието на ниво клас, а при необходимост и съвместно участие с колеги в интервенция при ситуации на насилие в училището;

6. Специализирано обучение на учителите за работа по програма „ Стъпки заедно“ на УНИЦЕФ. Формиране на умения у учителите/кл. ръководители да прилагат методиката за провеждането на работилниците по програмата, с цел стимулиране развитието на социално приемливо, зряло поведение и лична отговорност на децата/учениците. Усвояване и прилагане на метода „Възстановяване на ценността“ , при който учителите получават възможността да реагират на насилственото поведение, като избягват наказанието;

7. Взаимодействие с Асоциация родители, провеждане на обучения на учителите, с цел подобряване на взаимоотношенията с родителите и инициране на съвместни дейности по реализиране на настоящата програма.

8. Подобряване на взаимодействието със социалните институции по райони, ДПС, Агенция по закрила правата на детето за осъществяване целите на програмата;

Целта на настоящата програма

На основание на направените проучвания на мнението и отношението на учениците и учителите, относно наличието на тормоз и агресия между и върху ученици в училището, да се определят приоритети в дейностите по превенция на насилието между и върху ученици в 7.СУ ”Св.Седмочисленици”. Програмата очертава механизмите, практиките и методите, чрез които с партньорството на експертите по програма “Стъпки заедно“ на УНИЦЕФ ще се работи за социално и емоционално учене в клас и създаване на сигурна училищна среда.

7. СУ “Свети Седмочисленици”- София

ул. “Цар Иван Шишман” № 28; Директор:987-79-89; Канцелария: 987-63-70
e-mail: school7@mail.bg

С общите усилия между Агенцията по закрила на детето, Детска педагогическа стая, Училищният координационен съвет за подкрепа на личностното развитие на децата и учениците, кл.ръководители, учителите и родителите, ще се създават условия за превенция на насилието и намаляване на тормоза върху и между децата/учениците в училище, семейството, и на улицата.

II. Дейностите по програмата, ориентирани по направления

1. Дейности на ниво клас:

1.1.Превенцията на тормоза в клас - включваща комплекс от мерки, които имат за цел ограничаване и/или елиминирание на предпоставките и рисковите фактори, допринасящи за насилие и тормоз, както и противодействащи за създаване на сигурна училищна среда:

- ✓ Разясняване/ежегодно/ на същността и разликата между понятията „насилие“, „тормоз“, „агресия“ и „шега“, както и провеждане на дискусии, относно наблюдаваните или възможните прояви на насилие и тормоз в клас/училище;
- ✓ Определяне ежегодно на правила на отношения в класа /морален кодекс, устав и др./, които се експонират на табла и се поставят на видно място в класната стая. Обсъждане и създаване на механизъм за контрол и санкциониране при неспазването на правилата ;
- ✓ Провеждане на тематични дискусии, решаване на казуси, ролеви игри, споделяне на опит, чрез които се поставят за обсъждане проблемите с насилието и тормоза, вълнуващи учениците. Чрез подходящо подбрани форми и методи за ангажиране на учениците в дискусиите се създава пространство за отработване на агресията чрез говорене, съответно осмисляне причините за агресивното поведение, както и необходимостта от познаване на понятието „емоционалната интелигентност“ и ползите от самоконтрол над поведението и проявите на емпатия;
- ✓ Приобщаване на децата към основните ценности на гражданското общество, чрез подходящи анализи на теми от учебното съдържание на обществените науки, които позволяват осмислянето на основните човешки ценности, както и теми, свързани с тормоза и насилието, с правата и закрилата на децата и човека в гражданското общество;
- ✓ Насърчаване на заетостта по интереси в извънкласни и извънучилищни дейности, включване на учениците в дейностите по национални и регионални програми и проекти, стимулиращи развитието на заложбите и талантите на децата/учениците;
- ✓ Усъвършенстване на уменията за комуникация и взаимодействие между учениците в училищната общност, с цел преодоляване на социалната изолация на ученици в рамките на класа и училището, изграждане на отношения на взаимно уважение, повишаване ролята на ученическото самоуправление;

1.2. Интервенциите – включват действия и мерки, които целят спиране и разрешаване на възникнала ситуация на тормоз, като се отчитат индивидуалните потребности на всяко дете, както и проучване на причините, довели до въвличане пряко или косвено в конфликтната ситуацията на всеки от участниците, с прилагане принципа на уважение личността на детето/ученика.

Основни дейности

- ✓ Осигуряване на личностна подкрепа на ученици, потърпевши или субекти на ученически тормоз;
- ✓ Проучване на причините за проявите на насилие в клас, чрез използване на адаптирани за целта български и международно признати методики за изучаване насилието в училищната среда и класната стая.
- ✓ Анализ на отношенията в класа, обсъждане на проявите на тормоз на ниво клас, изготвяне на общи мерки от всички в клас, предложение на кл. ръководител до координатора за съдействие и решения по случая на тормоз, прилагане на метода “възстановяване на ценността“ от програма „Стъпки заедно“;

7. СУ “Свети Седмочисленици”- София

ул. “Цар Иван Шишман” № 28; Директор:987-79-89; Канцелария: 987-63-70

e-mail: school7@mail.bg

- ✓ Провеждане срещи с родителите на потърпевшите от тормоз, както и със субекта, извършител на деянието, обсъждане на конфликта и съвместни решения за предотвратяване на проявите на тормоз в класа;
- ✓ Ангажиране на родителската общност с решаване на проблема с насилието върху и между учениците в клас;
- ✓ Обсъждане и гласуване на решение за налагане на санкции от ПС на ученици, системно прилагачи прояви на тормоз върху съучениците си, въпреки дейностите по превенция, реализирани в класа и училището;
- ✓ Мерки, включващи форми и методи като: индивидуална работа, работа по случай, системни консултации с учители, наставници, психолог, ПдС и други експерти за работа с деца и ученици, както жертви, така и субекти на прояви на насилие и тормоз в училище.

2. Дейности на ниво училище

2.1. Превенция на тормоза – включване на комплекс от мерки, които имат за цел ограничаване и/или елиминирание на предпоставките и рисковите фактори, допринасящи за насилие:

- ✓ Създаване на училищна комисия за превенция и справяне с насилието в състав: зам.- директор, психолог, ПдС, учители, родители, за уч.2021/2022г.;
- ✓ Мотивиране на учителите за прилагане на механизмите, интерактивните методи за реализиране на работилниците на програма „Стъпки заедно“ на УНИЦЕФ, за създаване на сигурна училищна среда без насилие и тормоз между децата/учениците. Прилагане на разработените мерки за противодействие на училищния тормоз за уч.2021/2022г.;
- ✓ Разработване на предложения за промени в Правилника за дейността на училището и обсъждането им с училищната общност на основание на проучването на проявите на тормоз през учебна 2019/2020 година с методиката на УНИЦЕФ. Обобщаването на установените ценности и правила по класове и включването им в училищния правилник;
- ✓ Подобряване на дейностите по превенция на насилието в училище, чрез прилагане на съвременните достижения на психологическата наука. Провеждане на проучване на насилието и тормоза върху и между учениците в училището, изследване чрез репрезентативна извадка сред ученици от V-XII клас, с цел отчитане резултатите от прилагането на програмата „Стъпки заедно“ на УНИЦЕФ;
- ✓ Разнообразяване на ИИД, както и включване на училището в програми и проекти за развитие на личните и социалните умения на децата/учениците, с цел превенция на насилието и тормоза;
- ✓ Подобряване на системата за дежурства и контрол над онези зони в училищната сграда и двор, в които е установено, че най-често се констатира прояви на насилие и тормоз между учениците;
- ✓ Стимулиране на учениците да търсят подкрепа и съдействие за противодействие на проявите на насилие и тормоз, при гарантиране на конфиденциалността на споделената информация;
- ✓ Изграждане на неформална система за проучване на случаите на насилие и тормоз в училище, чрез: кутия за сигнали, доверено лице, телефон на доверието - за оказване съдействие и подкрепа на жертвите на насилие и тормоз;
- ✓ Обучение на ученици - доброволци по програма „Миротворци“ на УНИЦЕФ за прилагане на подхода - връстници обучават връстници, оказване подкрепа на нуждаещи се съученици. Включване на Ученическия парламент в инициране и реализиране на политики за противодействие на тормоза между учениците. Повишаване ролята на ученическото самоуправление за противодействие на тормоза в училище;
- ✓ Повишаване компетенциите на учителите за противодействие и справяне с тормоза в училище. Обучение на учителите и запознаването им с иновативни практики за противодействие на тормоза, осигуряването им с методическа подкрепа в помощ на дейностите за превенция на насилието и справяне с проблемни и критични ситуации на прояви на тормоз;

7. СУ “Свети Седмочисленици”- София

ул. “Цар Иван Шишман” № 28; Директор:987-79-89; Канцелария: 987-63-70

e-mail: school7@mail.bg

2.2. Интервенция на тормоза на ниво училище - дейности:

- ✓ Участие от страна на училищните органи за управление в разрешаване на случаи на насилие и тормоз, според приетите правила и пълномощия, съгласно нормативната уредва в образователната система;
- ✓ Проучване и анализиране на проявите на насилие, работа по случай, корекционно-възпитателна и методическа работа на кл. ръководител, учители, ПдС, психолози, родители, училищен екип за подкрепа на личностното развитие на учениците – жертви или субекти на насилие и тормоз;
- ✓ Привличане на родителите, както Обществения съвет и Училищното настоятелство при решаване на възникнали проблеми с прояви на тормоз. Провеждане на обучения на учители от Асоциация родители за подобряване на взаимоотношенията и взаимодействието в диадата учител – родител;
- ✓ Осигуряване на експертна подкрепа от ментори, чрез партньорства по програма “Стъпки заедно” на УНИЦЕФ, взаимодействие с външни на училището служби, организации и специалисти – Отделите ”Закрила на детето” към районите на Столична община, Агенция по закрила на детето, ДПС;
- ✓ Обсъждане и решения на ПС, относно прилагане на санкции за прояви на насилие и тормоз в училище.

I. Обща информация за 7.СУ ”Св.Седмочисленици” , имаща отношение към изготвянето и приложението на настоящата програма:

През настоящата уч.2021– 2022г. в 7.СУ ”Св.Седмочисленици” вече се обучават над 1300 ученици, на възраст от 5 до19 години. Всички те идват от различни райони на столицата и между тях има сериозни социални различия. В определени паралелки не малък процент от учениците се отглеждат от един родител или близки роднини на семейството.

През последните години родителите отказват каквато и да е информация за семейното си положение и благосъстояние, професионална ангажираност, семейни проблеми, месторабота, дори за характерни особености на децата им, което не е в интерес на осъществявания учебно-възпитателен процес с децата/учениците в училище. Често се подават и неточни телефонни номера и адреси, което съществено затруднява реализацията на превантивните дейности в училището.

Липсата на информация за семейството, бита на учениците, както и липсата на съдействие и подкрепа от родителите, определено затруднява работата и често обезмисля както усилията, така и ресурсите, които училището влага в дейностите по превенция на насилието и тормоза между учениците в училище.

1. От проведените проучвания на проявите на тормоз в училището през последните години се очертаха следните рискови групи ученици, със склонности към насилие, с които трябва да се работи превантивно:

1.1. Деца със специални образователни потребности. В училището към началото на уч.2021- 2022г. те са вече 17, от тях 12 в начален етап, 5 в прогимназиален етап. Поради трудности в обучението и адаптацията в училищната общност, тези ученици най - често са жертва на тормоз и по-рядко субекти на агресивни прояви. Практиката от изминалите години показва, че могат да бъдат определени като ученици в риск, поради невъзможността да им се осигури постоянен надзор. Проблеми възникват поради спецификата на заболяванията им, най-вече поради спонтанните и непредсказуеми реакции.

1.2. Единични, изолирани случаи на деца/ученици с девиантно поведение извън училището, най-често поради липса на родителски контрол. За тези деца официална информация няма и не се предоставя от МВР. Училищното ръководство се информира едва след регистрацията им в ДПС. Тези деца са единични случаи, често са носители на специфично поведение и с тях трябва да се работи в съответствие

и синхрон с извънучилищните институции, които имат нормативно регламентирани задължения за работят с тях.

1.3. Деца и ученици – жертва на тормоз, в неговите различни форми на проявление. Това е най-голямата група от деца и ученици, над 35% от данните на проведеното проучване през уч.2018/2019г., към които основно трябва да се насочат дейностите по програмата. Проблемът с тези деца е, че те трудно споделят и говорят за упражненото върху тях психическо или физическо насилие, трудно се идентифицират, страхувайки се от дискредитиране в ученическата общност.

1.4. Деца пострадали от насилие в дома, на обществени места извън училище. Това явление също е трудно за откриване и противодействие. Практиката показва, че тези деца, а дори и родителите крият проблема. Необходимо е умение за разпознаване на деца, подлагани в дома на физическо насилие, или преживели насилие извън дома, както и деликатна превантивна дейност за преодоляване на физическите и психически травми. С тези деца се консултират от психолози на експертно равнище;

1.5. Деца и ученици, често осъществяващи различни форми на тормоз върху съучениците си, най-вече като средство за себеутвърждаване. Това са учениците, които се нуждаят от личностна подкрепа, като по решение на КЕПЛР и съгласието на родителите, за всеки от тях може да се изготви индивидуален план за подкрепа, с цел преодоляване на агресивното поведение. Основен проблем при работа с учениците с прояви на насилие и тормоз върху съучениците си, е нежеланието на родителите за съвместна работа, както и стремежът им да омаловажават проявите на децата си.

II. Настоящата програма цели да осигури предоставянето на услуги за противодействие и превенция на насилието в училищната среда, като основно е насочена към констатираните рискови групи. Приоритетни групи на програмата през следващата уч.2021/2022г. са:

1. Деца, живеещи в семейства в неравностойно положение. Децата на самотни родители също са с висок риск за прояви на насилие. Често те живеят при лоши битови условия, семействата им са с пониски доходи, което ги поставя в неблагоприятни стартови позиции и се отразява на самочувствието им, на начина по който общуват с връстниците си. Висок е и рискът част от тези деца да са извършители на противообществени прояви, да проявяват склонност към прояви на агресия и насилие. Практиката и данните на специализираните институции показват, че висок процент от децата, склонни към упражняване на насилие към връстниците и към по-малките деца живеят в семейства в неравностойно положение.

2. Деца и ученици – жертви на тормоз, чиито брой е най-голям в училището. Отново, чрез използване на съвременни методики и инструментариуми ще се търси достъп и контакт с тези деца, както и чрез изследване на взаимоотношенията в клас, за да може да се осъществи полезна превантивна дейност, с цел формиране на поведенчески механизми за отреагиране, както и създаване на сигурна среда за противодействие на тормоза, упражняван върху тях;

3. Деца с увреждания. Това е една разнообразна и сложна целева група, тъй като обединява деца с физически, умствени, комбинирани, психически и сензорни проблеми. Водеща причина тези деца често да са жертви на насилие, или да проявяват насилие, е здравословното им състояние. Те са добре познати и превантивната работа с тях трябва да е постоянна.

4. Деца с отклоняващо се /девиантно/ поведение. Техният брой не е голям, ако се съди по забележките и наложените санкции в училище. Тази група най-често проявява насилие и тормоз по отношение на другите ученици. Целта е своевременното разпознаване на тези деца/ученици и превенция на противообщественото им поведение, както консултиране, изготвяне на план за личностна подкрепа, при необходимост оказване подкрепа и на семействата им. Задължително е да се проучи и да се работи със социалното обкръжение на тези деца, да се използват всички фактори на въздействие в превантивната дейност;

III. Основни принципи на програмата

Намеса в живота на децата се допуска на основата на следните принципи:

7. СУ “Свети Седмочисленици”- София

ул. “Цар Иван Шишман” № 28; Директор:987-79-89; Канцелария: 987-63-70

e-mail: school7@mail.bg

- ✓ Зачитане и уважение на личността на детето;
- ✓ Осигуряване по най-добрия начин зачитане на интересите на детето;
- ✓ Правото му да бъде подготвено за самостоятелен живот в обществото и да бъде възпитано в дух на мир, достойнство, толерантност, свобода, равенство и солидарност;
- ✓ Пълноценно общуване, социализация, социална адаптация и интеграция, самоконтрол, грижа и отговорност за собствения живот и личностно израстване, постигане на социална зрялост при младежите;
- ✓ Формиране на нагласи за толерантно отношение и приемане на различията;
- ✓ Запознаване с модела на конструктивно поведение при конфликт; формиране на умения за противопоставяне в конфликтна ситуация при общуване;
- ✓ Да бъде осигурено правото му да изразява свободно собствените си възгледи по всички въпроси, отнасящи се до него;
- ✓ Осигуряване правото му на жизнен стандарт, съответстващ на нуждите на неговото физическо, умствено, духовно, морално и социално развитие;
- ✓ Насърчаване редовното му присъствие в училище и намаляване риска от напускане на училище.

IV. Основни задачи на програмата

- Подготовка на учителите за работа по настоящата програма. Ежегодно инструктиране на учителите за разпознаване на видовете насилие, за разпознаване жертвите на различните видове насилие, както и за формите, методите и психологическите механизми за превенция и противодействието на насилието срещу и между децата.
- Повишаване качеството на услугите, предоставяни на деца в риск, склонни към прояви на насилие, като се използва индивидуален подход и се осигури личностна подкрепа за всяко дете, нуждаещо се от закрила, или превенция;
- Свеждане до минимум на проявите на агресия и насилие между учениците, чрез постоянен контрол, както и запознаване на децата с формите на насилие и защита от насилието в училище;
- Превенция на различните рискови групи деца, чрез предоставяне на подходящи услуги в училище от учители, кл.ръководители и ПдС;
- Повишаване осведомеността на децата и техните семейства, относно проблема насилие и стимулиране на активното им участие в противодействие на явлението. Периодично провеждане на анкета сред учениците за своевременно идентифициране на проявите на агресия в училище;
- Ежегодно актуализиране на програмата, съобразно потребностите от превантивна дейност, както и превенция на насилието сред учениците на 7.СУ ”Св.Седмочисленици”.

За реализиране на настоящата програма е разработен специален механизъм, определящ процедурите, практиките и отговорностите по реализацията.

Изготвил УКППТМН

Председател, Евгения Стефанова

Механизъм

за противодействие на училищния тормоз върху и между учениците в училище за
уч.2021 - 2022 г.

НАПРАВЛЕНИЕ	№	Дейност	Отговорници, време и срок:	Съвместно с:	Очаквани резултати
1	2	3	4	5	6
I.Превантивни мерки за предотвратяване и противодействие на тормоза в училище за уч.2021/2022г.:	1.	Запознаване на педагогическия и непедагогическия персонал, Училищно настоятелство, Обществен съвет, Ученически съвет с политиката и дейностите, заложиени в програмата за превенция на тормоза;	Ръководство IX- X.2021г.	ПС, МО, УН, ОС, УС, Ментори от УНИЦЕФ	Информираност относно програмата, и правилата за превенция на насилието и тормоза.Запознаване със задълженията по спазването им от всички участници в Училищната общност;
1.1.Запознаване на училищната общност с планираните дейности през 3.година от реализирането на програма“Стъпки заедно“ на УНИЦЕФ/МОН - за противодействие на тормоза и създаване на сигурна среда в училище;	2-	Утвърждаване на Координационен съвет/КС/, включващ представители на трите етапа, който ще организира, ръководи и отчита реализираните дейности по програмата;	Ръководство, Гл.учители, Учители, Психолог, ПдС, Зав.МО; IX- X.2021г..	ПС, МО, Ментори от УНИЦЕФ	Запознаване на училищната общност с училищните регулаторни документи и длъжностните лица от КС; Създаване на организация за реализиране на политики и разпределение на отговорностите;
1.2. Актуализиране нормативните документи на училището, имащи отношение към реализирането на програмата и дейностите по превенция на насилието и тормоза:	3	Включване в училищния правилник на общи правила, за превенция на насилието и тормоза, предложени от учениците; Отразяване в регулаторните документи на нови мерки и политики по отношение на превенцията на насилието и тормоза в училище;	Ръководство, Гл.учители, Зав.МО; КС, IX- X.2021г..	ПС, МО, Ментори от УНИЦЕФ	Информираност за новите правила в Училищния правилник по отношение на превенцията на насилието и тормоза; Запознаване с правата, задълженията и отговорностите на всички участници в Училищната общност;
1.3. Запознаване на новопостъпилите ученици от V и VIII с целите и задачите на програмата „Стъпки заедно“ на	4.	Срещи и запознаване на всички ученици, включени в програмата с предстоящите дейности, цели и очакваните крайни резултати;	ЧК – Кл.ръководители; Учители; Психолог и ПдС;	Ментори по програма-та.	Мотивация, подготовка и готовност за работа по програмата; Яснота по отношение на формите и методите на работа в

7. СУ “Свети Седмочисленици”- София

ул. “Цар Иван Шишман” № 28; Директор:987-79-89; Канцелария: 987-63-70

e-mail: school7@mail.bg

УНИЦЕФ/МОН. Обучение на учители, които не са подготвени за работа по програмата; Обучение на Ръководен екип и КС за работа по програмата;		Запознаване с дейностите в „работилниците на класа“, включващи интерактивни форми и методи на работа по програмата; Съдействие на учители, които не са подготвени да работят по програмата, но имат желание за това;	IX- X.2021г..		работилниците на класа; Използване на иновативни и интерактивни форми и методи на работа в класа, стимулиращи интереса и ангажиращи учениците за активно участие в програмата;
1.4. Запознаване с програма „Миротворци“; Създаване на група за подкрепа от връстници; Цел: Използване познанията, уменията и опита на децата да помагат на онези връстници – жертви на насилие и тормоз, които имат нужда от подкрепа:	5.	1.Запознаване на учениците V-ХІІ клас с програмата; 1.Сформиране на група от ученици доброволци, имащи желание да осъществяват подкрепа на ученици, жертви на насилие и тормоз; 2.Обучение на миротворците за оказване на подкрепа; 3.Планиране и координиране на дейността на групата;	Ръководство, кл.ръководители , Учител – координатор на групата на Миротворците; ПдС и психолог IX .2021г. VI.2022г	Ментори и експерти от УНИЦЕФ	Съдействие на миротворците да развият социални умения и отговорности, както и познание за себе си и другите; Подготовка на миротворците да оказват подкрепа на деца/ученици, подложени на тормоз и деца/ученици извършващи насилие и тормоз;
1.5.Партньорство с родители по реализиране на програмата. Цел: Привличане на родителите като активен участник в дейностите по превенция на насилието и тормоза;	6.	Обучение на учителите за работа с родители, осъществено от Асоциация родители/АР/; Комуникация и координация на дейностите по програмата с АР	Ръководство; Учители; Родители IX .2021г. VI.2022г.	Съдействие На АР; Ментори - УНИЦЕФ	Подобряване комуникацията в диадата учител – родител и повишаване ефективността на участието на родителите в реализиране на програмата;
1.5.Стартиране на работилница № 1. Цел: По-добро запознаване на учениците с понятията „насилие” и „тормоз”, видовете насилие и тормоз, както и повишаване на чувствителността им по отношение на проявите на тормоз. Формулиране на ценностите на класа;	7.	Провеждане на дискусии и интерактивни методи за постигане на консенсус по отношение на отговорите на въпросите: 1.Какво представлява насилственото поведение? 2.Каква е разликата между насилие, тормоз и шегата? 3. Кое е нежеланото поведение в класната стая – насилственото поведение ? 4. Каква е разликата между насилственото поведение/обидни думи/ и шегата? 5. Финализиране на дискусията и определяне на желаното, ценно	ЧК- Кл.ръководител и, учители,психо- лог и ПдС; IX –X.2021г..	Съдействие на експерти и ментори от УНИЦЕФ ПдС и психолог.	Формиране на компетенции, относно разпознаване на проявите на тормоз, насилие и шегата; Формиране на желаното и нежеланото поведение в клас; Определяне на ценности на класа; Изграждане умение за самоконтрол, умение за общуване, без насилие и тормоз. Формира не умение за анализ и разбиране на причините, водещи към насилие и тормоз. Мотивиране на учениците за участие в

7. СУ “Свети Седмочисленици”- София

ул. “Цар Иван Шишман” № 28; Директор:987-79-89; Канцелария: 987-63-70

e-mail: school7@mail.bg

		поведение в клас – изведжване на ценности на класа:			следващите етапи на програмата;
1.6.Стартиране на Работилница № 2. Цел: повишаване на информираността за това колко е важно да се спазват ценностите и правилата за защита на учениците от тормоз.	8.	Провеждане на дискусии и интерактивни методи в ЧК, относно: 1.Кои са желаните и нежеланите форми на поведение в класа? 2.Каква е ролята на правилата и за какво са ни нужни в класната стая и в училище? 3. Формулиране на Правила за поведение, с които може да се предотврати или спре насилието и тормозът в кл.стая? 4.Какви трябва и могат да бъдат последиците от нарушаване на правилата в кл.стая?	ЧК- Кл.ръководители, учители психолог, ПдС, ментори IX –X.2021г.	Съдействие на експерти и ментори от УНИЦЕФ ПдС, психолог;	Формиране на ключови компетенции: работа в екип, участие в решаване на общи проблеми, умение за общуване. Определяне на правилата, свързани с формите на поведение, които учениците не желаят да виждат в класа, както и определяне последиците при нарушаването на правилата. Изготвяне на 3 табла за кл.стая: -Ценности, които подкрепят; -Правила; -Последици.
2.Насоки за работилници на класа за социални и емоционални умения. Цел: Да познават и анализират причините за избор на поведенито си, съответно на насилник, потърпевш и наблюдател в ситуация на тормоз и насилие. тормоз над другите.	9.	Дискусии и интерактивни форми на работа за придобиване на: 1.По-ясна картина на случващото се в триъгълника насилници-потърпевши-наблюдатели; 2.Формиране желание за промяна в начина на реагиране в ситуация на насилие у всички участници;	Кл.ръководители; Учители;- ПдС/психолози; -УКППТН; X –XI.2021г..	Съдействие от експерти, ментори от УНИЦЕФ, представител на ДПС; Родители.	Повишаване на отговорността за избор на поведение. Умение за самозащитата и противодействието при среща с прояви на тормоз/насилие; Изграждане на умения за общуване и съблюдаване на ценностите на общността на класа;
2.1.Тема 1: Как се появява лошото отношение. Цел: Да се разберат причините, мотивите и чувствата, както и връзката между тях, водещи към проявите на насилие, системен тормоз/унижение и контрол над другите/. Да се разграничи играта и шегата от обидата:	10.	Дискусия и интерактивни методи за обсъждане на въпросите: 1. Как емоциите/срам, страх, тъга, притеснение, радост, изненада,тревогите и др./ръководят поведението ни? 2.Защо крием чувствата си? 3. Какво постигаме като се подиграваме на чувствата на другите? 4.Кои емоции могат да ни накарат да се държим зле с	Кл.ръководители; Учители;- ПдС/психолози; Ментори от УНИЦЕФ; XI-XII.2021г..	Съдействи-е от ПдС/психолози, Ментори/ УНИЦЕФ	Осъзнаване от учениците: - че нуждата да се чувстват силни и да контролират другите ги привлича към насилието; - Насилието им дава измамно чувство за сигурност и сила; - Чувството за власт и доминиране, с цел насаждане страх у някого, е признак, че дълбоко в себе си сме несигурни и

7. СУ “Свети Седмочисленици”- София

ул. “Цар Иван Шишман” № 28; Директор:987-79-89; Канцелария: 987-63-70

e-mail: school7@mail.bg

		другите и кои не?			недоверчиви и се нуждаем от подкрепа;
<p>2.2.Тема 2: Как се реагира на лошото отношение. Цел: Учениците да осъзнаят: -чувствата на онези, които страдат; -да имат отношение към гнева си и какво правят с него; -да познават реакциите на участниците в ситуация на тормоз; - да имат смелост да противодействат адекватно в ситуация на тормоз;</p>	11	<p>2.2.Дискусии и интерактивни методи за търсене отговор на въпросите: 1. Как отвърщаме на подигравките и агресията на съученици, когато сме сами и не можем да ги спрем? 2. Кога се затваряме и страдаме? 3. Как и кога можем да спрем тези, които ни тормозят?</p>	Кл.ръководители; Учители;- ПдС/психолози; Ментори от УНИЦЕФ; XII.2021г. – I.2022г..	Съдейств-вие от ПдС/психолози, Ментори-УНИЦЕФ	<p>Извеждане на заключения от дискусията: -Всеки се ядосва по различен начин и с различна сила; -Често гневът завладява и се бунтуваш срещу друг ученик за да отмъстиш „око за око“; -Ако не харесваме насилието, намираме начин да се - противопоставим; Какво поведение да изберем в ситуация нанасилие и тормоз;</p>
<p>2.3.Тема 3:Как учениците се възстановяват от лошото отношение. Цел: Да се осъзнае необходимостта от собственото самоуважение и вътрешната сила на самоувереността и личната стойност. Да се изгради стратегия за подкрепа и самопомощ в трудни ситуации:</p>	12	<p>2.3. Дискусии и интерактивни методи па следните въпроси: 1.Какво носим в себе си, което може да ни даде самочувствие? 2.Какво ни кара да се чувстваме добре и приети от съучениците? 3. Какво ни кара да се смеем, обичаме? 4. Колко често правим искрени комплименти на съучениците си?</p>	ЧК; Кл.ръководители; Учители;- ПдС/психолози; Ментори от УНИЦЕФ; I.2022. – II.2022г..	Съдейств-вие от ПдС/психолози, Ментори-УНИЦЕФ	<p>Формиране умения у учениците: -да изслушват другите, което може да бъде ценно преживяване; - да правят комплименти и да казват, когато харесват нещо; - да знаят силата на усмивката; - да обичат себе си; - да знаят как да се защитават;</p>
<p>2.4.Тема 4: Каква отговорност носят учениците за своето поведение. Цели: Да са искрени в отношението си към другите и да знаят, че хората са различни; -Да осъзнаят, че групата може да упражнява натиск и лошо въздействие ; -Да разберат, че всеки носи отговорност за собственото си поведение; -Да познават разликата между отговорност и вина;</p>	13	<p>Дискусия и интерактивни методши по въпросите: 1.Умеете ли да изслушвате другите, усмихвате ли им се? 2. Как показвате на другите, че сте част от класа? 3.Сещате ли се за ситуации, когато сте изключил някого, който е различен, или някой Ви е изключил, защото сте различен? 4.Кои са символите за рай и ада в нашата култура? 5.Кой носи отговорност в конфликтна ситуация?</p>	ЧК; Кл.ръководители; Учители;- ПдС/психолози; Ментори от УНИЦЕФ; I – II.2022г	Съдейств-вие от ПдС/психолози, Ментори-УНИЦЕФ	<p>Формиране на знания и умения за общуване, за работа в екип, за уменията да правиш избори и носиш отговорност; Формиране на убеждение: -Всеки човек създава собствен рай и ад тук на земята в зависимост от това как се отнася с другите хора. Тези, които се научават да дават на другите, създават рай за себе си, а онези, които не го правят, създават ад за себе си;</p>

7. СУ “Свети Седмочисленици”- София

ул. “Цар Иван Шишман” № 28; Директор:987-79-89; Канцелария: 987-63-70

e-mail: school7@mail.bg

2.5. Тема 5. Кой съм аз? Цели: Укрепване и развитие у учениците на положителната представа за себе си и самоуважение.; -Осъзнаване, че подиграфките и унижението пречат да бъдат себе си и пречат да развият своето себеуважение и самочувствие; - Да осъзнаят кои са и да приемат себе си такива, каквито са;	14	Дискусия и обсъждане на въпросите: 1. Избройте пет качества, които харесвате в себе си? 2.Обсъждане на ситуации в които ученикът се е чувствал унижен, обвинен или защитен? 3.Как се чувстват, когато ги критикуват за това, което са? 4. Търсене на отговор – какъв съм аз в действителност?	ЧК; Кл.ръководители; Учители;- ПдС/психолози; Ментори от УНИЦЕФ; II – III.2022г	Съдейств-вие от ПдС/психолози, Ментори-УНИЦЕФ	-Формиране на умение за себепознание, себевъзприятие и себеуважение; -Познаване на собствените си положителни страни и изграждане на самочувствие; -Умение да правиш избори на поведение в съответствие с собствените си ценности и тези на общността от която си част;
2.6.Тема 6. Нормално ли е да си емоционален. Цели:Да се развие умение за: -познаване на човешките емоции; -познаване на собствените емоции; -да се споделят лични чувства и да се приемат емоциите на другите. -Да се проявява емпатия и да се подкрепят емоциите на другите.	15	-Дейности и интерактивни методи за: - разпознаване емоциите на тези, които проявяват тормоз, на тези които търпят тормоз и на наблюдателите; -как се контролират емоциите, какво е емоционална интелигентност и защо е от значение за всеки човек в общността;	ЧК; Кл.ръководители; Учители; ПдС психолог;	Съдейств-вие от ПдС/психолози, Ментори-УНИЦЕФ	Формиране на знания и умения за: -познаване на човешките емоции и контрола върху тях; -необходимост от емпатия към другите от общността; -разбиране и осъзнаване на необходимостта от емоционална интелигентност в отношенията ни с хората в обкръжаващата ни среда;
3.Усъвършенстване на системата за контрол за: -изпълнение на дейностите по програмата; - спазване на определените правила и ценности за превенция на насилието и тормоза; -създаване на сигурна училищна среда; -изграждане на система за информираност за случаите на тормоз: кутия за сигнали, ПдС, психолог, учители, телефон на доверието;	16	Създаване условия за изпълнение на дейностите по програмата; -Изготвяне на график за дежурства в училищните пространства; -Стриктно прилагане на процедурите, заложен в училищния правилник, относно контрола и санкциите на проявите на насилието и тормоз в училище; -Създаване на единен регистър на отделните прояви на тормоз в училище;	Ръководство; УКППТУ Кл.ръководители; Учители; ПдС психолог; м.Х.2021г. – м.VI.2022г.	ДПС/МВР РКППТУ ДСП – ОЗД Към СО	Участие на всички от Училищната общност в дейностите по: -изпълнение на програмата за създаване на сигурна училищна среда без насилие и тормоз; -в контрола на спазване на Училищния правилник; - нетърпимост и бързо реагиране в, съответствие с УП, при констатиране на прояви на насилие и тормоз от ученици на училището;

7. СУ “Свети Седмочисленици”- София

ул. “Цар Иван Шишман” № 28; Директор:987-79-89; Канцелария: 987-63-70
e-mail: school7@mail.bg

4.Онлайн форум с училищата, работещи по програмата”Стъпки заедно” на УНИЦЕФ;	17	Обмяна на опит, на добри практики между училищата, както и реализираните дейности с групите на миротворците; Създаване на контакти за бъдещо сътрудничество между Ръководства, учители и ученици;	Ръководство, КС; Кл.ръководител и; Учители; XII.2021г.	Експерти и координатор и на УНИЦЕФ; Ментори	Подобряване на взаимоотношенията и постигане на взаимодействие между училищни институции за по-успешно решаване на общи проблеми, обмяна на успешни училищни политики и практики в настоящето и за бъдещето;
5. Провеждане на онлайн проучване сред участниците в програмата, за отчитане на резултатите от изпълнението на програмата”Стъпки заедно”, както и по осъществяваните дейности за превенция на насилието и тормоза;	18	1.Онлайн анкета с ученици; 2.Онлайн анкета с учители и Ръководство; 3.Онлайн анкета с родители;	Ръководство, Кл.ръководител и, КС; 04.2022г. - 05.2022г.	Експерти и Ментори на УНИЦЕФ,	Запознаване с оценката и мнението на Училищната общност за резултатите от реализирането на програмата „Стъпки заедно” на УНИЦЕФ, която е неразделна част от училищната програма за превенция на насилието и тормоза между учениците..
6. Заключителен отчет, анализ и оценка на ефективността от приложението на програмата „Стъпки заедно“в 7.СУ”Св.Седмочисленици”: Цел: Утвърждаване на нови и положителни практики и дейности в превенцията на тормоза и насилието. Изготвяне на препоръки за усъвършенстване дейностите по прилагане на програмата за превенция на насилието и тормоза сред учениците през следващата учебна година:	19	1.Изготвяне отчети от кл.ръководители, гл.учители, КС за резултатите от реализираните дейности по програмата в отделните класове, етапи, оценка на постиженията и отбелязване на трудностите; 2.Запознаване на ПС, УН и ОС с отчетните доклади по програмата; 3. Отчитане постиженията и трудностите по реализиране на дейностите по програмата в отделните етапи; 4.Информация за общия брой на констатирани проявите на тормоз и анализ на причините;	Кл.ръководител и, Гл.учители, Координационен съвет; Ръководство;	Съдействие от експерти и ментори на програмата „Стъпки заедно“;	Свеждане до възможния минимум на проявите на насилие и тормоз в училището; Подобряване на взаимоотношенията и уменията за общуване на учениците, както и самоконтрола; Оказване подкрепа за всички ученици : потърпевши и извършители на прояви на насилие и тормоз . Прилагане на нов метод за корекционна поведение „възстановяване на ценности” и отчитане на неговата ефективност за бъдещо приложение;. Намаляване до минимум на санкциите за прояви на насилие и тормоз; Изграждане на сигурна училищна среда без насилие.

7. СУ “Свети Седмочисленици”- София

ул. “Цар Иван Шишман” № 28; Директор:987-79-89; Канцелария: 987-63-70
e-mail: school7@mail.bg

Програмата и механизмът са актуализирани в началото на уч.2021/ 2022г. , и са приети на заседание на ПС с протокол №01/06.10.2021г.

**Изготвил: УКШТМН
Председател,
Евгения Стефанова**